RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA 4-SINF ONA TILI DARSLARIDA O‘QUVCHILARNING KOGNITIV FAOLLIGINI OSHIRISH METODIKASI

CHDPU Pedagogika fakulteti talabasi
Pedagogika yo‘nalishi 1-kurs talabalari
Uzoqova Shahzoda Abdulakim qizi
Yuldasheva Habiba Rashid qizi
+998919069806 : +998944451228

Ilmiy rahbar: ChDPU Pedagogika kafedrasi
o‘qituvchisi **S.B.Allayorova**

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli transformatsiya sharoitida 4-sinf ona tili darslarida o‘quvchilarning kognitiv faolligini oshirish metodikasi yoritilgan. Tadqiqotda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va raqamli ta’lim vositalaridan foydalanish orqali o‘quvchilarning fikrlash, tahlil qilish, muammolarni hal etish va mustaqil o‘rganish ko‘nikmalarini rivojlantirish masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, ona tili darslarida interaktiv metodlar, raqamli platformalar va innovatsion pedagogik yondashuvlarning o‘quvchilarning bilim olish jarayoniga ta’siri ko‘rib chiqiladi. Maqolada o‘quvchilarning kognitiv faolligini oshirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanish yo‘llari bayon etiladi.

Kalit so‘zlar: raqamli transformatsiya, kognitiv faollik, ona tili darsi, boshlang‘ich ta’lim, raqamli texnologiyalar, interaktiv metodlar, ta’lim samaradorligi.

Abstract: This article discusses the methodology of increasing students’ cognitive activity in 4th grade native language lessons in the context of digital transformation. The study analyzes the use of modern information and communication technologies and digital educational tools to develop students’ thinking, analytical skills, problem-solving abilities, and independent learning. In addition, the impact of interactive methods, digital platforms, and innovative pedagogical approaches on students’ learning processes in native language lessons is examined. The article presents effective ways of using modern pedagogical technologies to enhance students’ cognitive activity.

Keywords: digital transformation, cognitive activity, native language lesson, primary education, digital technologies, interactive methods, educational effectiveness.

Аннотация. В данной статье рассматривается методика повышения когнитивной активности учащихся на уроках родного языка в 4 классе в условиях цифровой трансформации. В исследовании анализируется использование современных информационно-коммуникационных технологий и цифровых образовательных средств для развития мышления, аналитических навыков, способности решать проблемы и самостоятельного обучения учащихся. Кроме того, рассматривается влияние интерактивных методов, цифровых платформ и инновационных педагогических подходов

на процесс обучения на уроках родного языка. В статье представлены эффективные способы применения современных педагогических технологий для повышения когнитивной активности учащихся.

Ключевые слова: цифровая трансформация, когнитивная активность, урок родного языка, начальное образование, цифровые технологии, интерактивные методы, эффективность обучения.

Raqamli transformatsiya davrida ta’lim jarayonini modernizatsiya qilish va raqamli texnologiyalarni keng joriy etish dolzarb masala hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang‘ich ta’lim bosqichida o‘quvchilarning kognitiv faolligini oshirish, ularning fikrlash, tahlil qilish, muammolarni hal etish va mustaqil o‘rganish ko‘nikmalarini rivojlantirish pedagogik jarayonning samaradorligini ta’minlashda muhim ahamiyatga ega.4-sinf ona tili darslarida o‘quvchilarning kognitiv faolligini oshirish uchun zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interaktiv metodlar va raqamli ta’lim platformalaridan foydalanish samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi. Sun’iy intellekt, virtual laboratoriyalar, interaktiv test va o‘yinlar orqali o‘quvchilar dars jarayonida faol ishtirok etadi, o‘z bilimlarini mustahkamlash va amaliy qo‘llash imkoniga ega bo‘ladi.Raqamli texnologiyalar yordamida ta’lim jarayonida differensial yondashuvni amalga oshirish, har bir o‘quvchining individual imkoniyatlariga mos ravishda darslarni tashkil etish va ularning kognitiv rivojlanishini tizimli ravishda kuzatish imkoniyati yaratiladi. Shu bois, 4-sinf ona tili darslarida o‘quvchilarning kognitiv faolligini oshirish metodikasini ilmiy jihatdan o‘rganish va takomillashtirish muhim vazifa hisoblanadi.

Raqamli transformatsiya sharoitida 4-sinf ona tili darslarida o‘quvchilarning kognitiv faolligini oshirish pedagogik jarayonning samaradorligini ta’minlashda muhim ahamiyatga ega. O‘quvchilarning fikrlash, tahlil qilish, muammolarni hal etish va mustaqil o‘rganish ko‘nikmalarini rivojlantirish darsning asosiy maqsadlaridan biridir. Shu bois, ta’lim jarayonida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va raqamli platformalardan foydalanish o‘quvchilarning faol ishtirokini ta’minlaydi hamda ularning kognitiv salohiyatini oshiradi.

Sun’iy intellekt, interaktiv ta’lim dasturlari va virtual laboratoriyalar orqali o‘quvchilar dars jarayonida bilimlarni amaliyotga tatbiq etish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Bunday vositalar o‘quvchilarga mavzularni bosqichma-bosqich o‘zlashtirish, murakkab tushunchalarni soddalashtirish va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini shakllantirish imkonini beradi. Natijada, o‘quvchilarning tafakkur doirasi kengayadi, ular muammolarni hal qilish va ijodiy yondashuv ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Interaktiv metodlar va raqamli platformalar yordamida ta’lim jarayonida differensial yondashuvni amalga oshirish mumkin. Har bir o‘quvchining bilim darajasi, qobiliyati va o‘zlashtirish tezligi turlicha bo‘lganligi sababli, individual yondashuv ta’lim samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, o‘qituvchi sun’iy intellekt va raqamli vositalar yordamida o‘quvchilarning bilimlarini tahlil qilib, qaysi mavzularda qo‘shimcha izohlar kerakligini aniqlashi mumkin.Raqamli texnologiyalar o‘quvchilarning mustaqil o‘rganish ko‘nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. O‘quvchilar interaktiv dasturlar va ta’limiy ilovalar orqali topshiriqlarni mustaqil bajarish, bilimlarni tekshirish va amaliyotda qo‘llash imkoniga ega bo‘ladi. Bu jarayon o‘quvchilarning o‘z-o‘zini nazorat qilish, mas’uliyatni his qilish va ta’lim jarayoniga bo‘lgan motivatsiyasini oshiradi.Raqamli transformatsiya sharoitida 4-sinf ona tili darslarida interaktiv va innovatsion metodlardan foydalanish o‘quvchilarning kognitiv faolligini

oshirishda samarali vosita hisoblanadi. Bu yondashuv o‘quvchilarning bilim olish jarayonini qiziqarli, interaktiv va samarali qilgan holda, ularning kognitiv kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Raqamli transformatsiya sharoitida ona tili darslarida o‘quvchilarning kognitiv faolligini oshirishda pedagogik yondashuvlarning ahamiyati katta. Interaktiv metodlar, raqamli ta’lim platformalari va sun’iy intellekt vositalari o‘quvchilarning diqqatini jalb qilish, ularni faol ishtirokga undash va mavzularni chuqurroq o‘zlashtirish imkonini beradi. Shu bilan birga, o‘quvchilar yangi bilimlarni amaliyotga tatbiq etish va turli vaziyatlarda mantiqiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish imkoniga ega bo‘ladi.Raqamli texnologiyalar yordamida o‘quvchilarning o‘quv jarayonidagi yutuqlari va qiyinchiliklari doimiy ravishda tahlil qilinadi. Sun’iy intellekt va interaktiv dasturlar o‘qituvchiga har bir o‘quvchining individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda darsni tashkil etish, qo‘shimcha mashg‘ulotlar tayyorlash va ta’lim jarayonini optimallashtirish imkonini beradi. Bu yondashuv o‘quvchilarning mustaqil o‘rganish ko‘nikmalarini rivojlantirishga va kognitiv faollikni oshirishga xizmat qiladi.

Interaktiv ta’lim vositalari o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. Virtual laboratoriyalar, ta’limiy o‘yinlar va simulyatsiyalar o‘quvchilarga turli vaziyatlarni tahlil qilish, muammolarga yechim topish va yangi g‘oyalarni yaratish imkonini beradi. Bu jarayon o‘quvchilarning tafakkur doirasini kengaytiradi, mustaqil qaror qabul qilish va kreativ yondashuv ko‘nikmalarini rivojlantiradi.4-sinf ona tili darslarida raqamli transformatsiya sharoitida innovatsion va interaktiv metodlardan foydalanish o‘quvchilarning kognitiv faolligini oshirish, ularning o‘rganish jarayoniga bo‘lgan qiziqishini kuchaytirish va ta’lim samaradorligini maksimal darajada oshirishga imkon yaratadi.

Raqamli transformatsiya sharoitida ona tili darslarida o‘quvchilarning kognitiv faolligini oshirishning yana bir muhim jihati – bu differensial va individual yondashuvni ta’minlashdir. Har bir o‘quvchining bilim darajasi, qobiliyati va o‘rganish tezligi turlicha bo‘lgani sababli, raqamli platformalar va interaktiv dasturlar o‘quv materiallarini shaxsiylashtirish imkonini beradi. Natijada, o‘quvchilar o‘z imkoniyatlariga moslashtirilgan topshiriqlarni bajaradi, bilimlarni mustahkamlash va o‘zlashtirish jarayonini samarali amalga oshiradi.

O‘quvchilarning kognitiv faolligini oshirishda o‘yinlashtirish (gamifikatsiya) elementlari ham samarali vosita hisoblanadi. Ta’limiy o‘yinlar, viktorinalar va interaktiv mashqlar o‘quvchilarning e’tiborini jalb qiladi, dars jarayonini qiziqarli qiladi va ularning motivatsiyasini oshiradi. Bunday yondashuv orqali o‘quvchilar o‘rganilayotgan mavzularni faqat eslab qolish bilan cheklanmay, ularni amaliyotda qo‘llashni ham o‘rganadi.Raqamli texnologiyalar yordamida o‘quvchilarning o‘quv jarayonidagi yutuqlari va qiyinchiliklari doimiy nazorat qilinadi. Sun’iy intellekt tizimlari va interaktiv platformalar o‘qituvchiga o‘quvchilarning individual ehtiyojlarini aniqlash, darslarni shunga moslashtirish va ta’lim jarayonini optimallashtirish imkonini beradi. Shu tariqa, ta’lim jarayoni yanada shaxsga yo‘naltirilgan va samarali bo‘ladi.

4-sinf ona tili darslarida raqamli transformatsiya sharoitida interaktiv va innovatsion metodlardan foydalanish o‘quvchilarning kognitiv faolligini oshirish, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuv ko‘nikmalarini rivojlantirish hamda ta’lim jarayonining sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, raqamli transformatsiya sharoitida 4-sinf ona tili darslarida o‘quvchilarning kognitiv faolligini oshirish metodikasi zamonaviy pedagogik yondashuvlarning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Interaktiv metodlar, raqamli ta’lim

platformalari va sun'iy intellekt vositalari yordamida o'quvchilar dars jarayonida faol ishtirok etadi, bilimlarni chuqurroq o'zlashtiradi va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.Raqamli texnologiyalar yordamida ta'lim jarayonida differensial va individual yondashuvni amalga oshirish mumkin. Har bir o'quvchining bilim darajasi va qobiliyatiga moslashtirilgan darslar o'quvchilarning o'rganish jarayonini samarali qiladi va kognitiv faollikni oshiradi.Interaktiv va innovatsion pedagogik vositalar o'quvchilarning ijodiy fikrlashini shakllantiradi, ularni turli vaziyatlarda muammolarni hal qilishga va yangi g'oyalar yaratishga undaydi. Shu tariqa, raqamli transformatsiya sharoitida ona tili darslarida zamonaviy metodlardan foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonini qiziqarli, interaktiv va samarali qilishi, ta'lim samaradorligini oshirishi hamda kognitiv kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risida. – Toshkent, 2020.
2. To'raqulov X. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
3. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A. Ta'limda zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
4. Russell S., Norvig P. Artificial Intelligence: A Modern Approach. – New Jersey: Prentice Hall, 2021.
5. Holmes W., Bialik M., Fadel C. Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning. – Boston: Center for Curriculum Redesign, 2019.
6. UNESCO. Artificial Intelligence and Education: Guidance for Policy Makers. – Paris, 2021.
7. Salmanova D. Interaktiv metodlar va raqamli texnologiyalar yordamida boshlang'ich ta'lim samaradorligini oshirish. – Toshkent, 2022.
8. Karimov A. Boshlang'ich sinflarda ona tili darslarini modernizatsiya qilish. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.